

اقتصاد بین الملل

سپرده‌های ایران نزد بانک‌های خارجی به ۱۲٫۷ میلیارد دلار رسید

بانک تسویه حساب‌های بین‌المللی، سپرده‌های ایران نزد بانک‌های خارجی در پایان سه ماهه سوم ۲۰۲۳ میلادی را حدود ۱۲٫۷ میلیارد میلیون دلار اعلام کرد که این رقم بالغ بر ۵٫۳ میلیارد دلار نسبت به سه ماهه قبل کاهش داشته است. به گزارش «ایران اقتصادی»، بانک تسویه حساب‌های بین‌المللی در جدیدترین گزارش خود اعلام کرد میزان سپرده‌های ایران نزد بانک‌ها و مؤسسات مالی خارجی در پایان سه ماهه سوم ۲۰۲۳ برابر با ۱۲ میلیارد و ۷۶۳ میلیون دلار بوده است. سپرده‌های ایران نزد این بانک‌ها و مؤسسات نسبت به سه ماهه قبل ۵٫۳ میلیارد دلار کاهش داشته است. در پایان سه ماهه دوم ۲۰۲۳ کل سپرده‌های ایران نزد بانک‌ها و مؤسسات خارجی ۱۸ میلیارد و ۶۳ میلیون دلار اعلام شده بود. کاهش ۵ میلیارد و ۳۰۰ میلیون دلاری سپرده‌های ایران نزد بانک‌ها و مؤسسات مالی خارجی طی سه ماه در طول مرادفات مالی ایران با این بانک‌ها کمتر دیده شده است. از کل سپرده‌های ایران نزد بانک‌ها و مؤسسات مالی خارجی در پایان سه ماهه سوم ۲۰۲۳ بالغ بر ۱۰ میلیارد و ۶۲۴ میلیون دلار نزد بانک‌های خارجی و ۴۵۰ میلیون دلار نزد مؤسسات مالی غیربانکی و بقیه نزد بخش‌های غیر مالی قرار داشته است. اکت ۵٫۳ میلیارد دلاری سپرده‌های ایران عمدتاً مربوط به سپرده‌هایی بوده است که نزد مؤسسات مالی غیربانکی قرار داشته است. در پایان سه ماهه دوم ۲۰۲۳ سپرده‌های ایران نزد مؤسسات مالی غیربانکی ۷ میلیارد و ۳۲۷ میلیون دلار گزارش شده بود. به گفته کارشناسان این رقم احتمالاً مربوط به انتقال دارایی‌های بلوکه شده ایران در کره جنوبی است که از این کشور به حساب‌های بانک‌های ایرانی در قطر انتقال داده شد. بانک تسویه حساب‌های بین‌المللی از نگهداری ۶۹ درصدی سپرده‌های خارجی ایران برابر با ۸ میلیارد و ۸۰۳ میلیون دلار در قالب یورو خبر داده است. سهم دلار ۴۳۳ میلیون دلار بوده است. بر اساس این گزارش تعهدات ایران در برابر بانک‌ها و مؤسسات مالی خارجی در پایان سه ماهه سوم ۲۰۲۳ نیز با کاهش به نصف نسبت به سه ماهه دوم ۲۰۲۳ به ۹۲۴ میلیون دلار رسیده است. تعهدات ایران نزد این بانک‌ها در سه ماهه دوم ۲۰۲۳ بالغ بر یک میلیارد و ۸۹۹ میلیون دلار بوده است.

از کل تعهدات ایران نزد بانک‌ها و مؤسسات خارجی در سه ماهه سوم ۲۰۲۳ بالغ بر ۴۸۴ میلیون دلار مربوط به تعهدات ایران در برابر بانک‌ها بوده است. همچنین ۸۶۳ میلیون دلار از تعهدات ایران در قالب یورو و ۸ میلیون دلار در قالب دلار بوده است. مقر اصلی بانک تسویه حساب‌های بین‌المللی در شهر «بازل» در سوئیس است و گزارش‌های آن تحت عنوان «بانکداری بین‌المللی و تحولات بازار مالی» چهار بار در سال منتشر می‌شود. بانک‌های مرکزی ۶۳ کشور دنیا عضو این مؤسسه هستند که بانک مرکزی کره جنوبی از جمله آنهاست اما بانک مرکزی قطر عضو این مؤسسه بین‌المللی نیست.

اروپا

تصمیم هفتمین بانک بزرگ اروپا برای تعدیل نیرو

بانک «سوسیته جنراله» روز دوشنبه کاهش ۹۰۰ فرصت شغلی این بانک در فرانسه را اعلام خواهد کرد. این تعدیل نیرو در بخش فناوری اطلاعات در شعبه اصلی La Defense صورت خواهد گرفت. از ۱۱۷ هزار و ۵۰۰ کارمند این بانک در سراسر جهان ۵۶ هزار نفر در فرانسه مشغول به کار هستند. به نوشته خبرگزاری فرانسه، در صورتی که این خبر تأیید شود، این تعدیل نیرو، نخستین کاهش فرصت‌های شغلی برنامه‌ریزی شده توسط مدیرکل این بانک، اسلومیر کرپوا، از ماه می ۲۰۲۳ میلادی به شمار خواهد رفت. بلومبرگ در ۱۹ ژانویه گزارش داده بود که این بانک فرانسوی تصمیم دارد ۵۰۰ کارمند خود را تعدیل کند. طبق گزارش فارس، سوسیته جنراله، شرکت خدمات مالی و بانکداری فرانسوی است که هفتمین بانک بزرگ اروپا به شمار می‌رود.

رشد

رشد اقتصادی چین کاهش می‌یابد

صندوق بین‌المللی پول پیش‌بینی می‌کند تولید ناخالص داخلی چین در سال ۲۰۲۴ میلادی به ۴٫۶ درصد کاهش یابد و در میان مدت کاهش بیشتری پیدا کند. به گزارش «ایران اقتصادی»، صندوق بین‌المللی پول پیش‌بینی کرد که رشد اقتصادی چین در سال ۲۰۲۴ به ۴٫۶ درصد کاهش خواهد یافت و در میان مدت با رشد حدود ۳٫۵ درصدی پیش‌بینی شده در سال ۲۰۲۸ کاهش بیشتری خواهد داشت. صندوق بین‌المللی پول اعلام کرد که اقتصاد چین از ضعف در بخش املاک و کاهش تقاضای خارجی آسیب دیده است. طبق گزارش ایسا از رویترز، دومین اقتصاد بزرگ جهان برای ایجاد یک جهش قوی و پایدار پس از همه‌گیری کووید که تحت فشار طولانی مدت بحران املاک، اعتماد ضعیف مصرف‌کنندگان و کسب و کار، افزایش بدهی‌های دولت محلی و رشد ضعیف جهانی است، تلاش کرده است.

با وجود اینکه در طرح مالیات بر عایدی سرمایه تلاش شده که بستر اجرایی مناسبی برای اجرای طرح مالیات بر عایدی سرمایه طراحی و فراهم شود فشار برخی ذینفعان برای دریافت معافیت یا از دستور کار خارج شدن طرح کماکان ادامه دارد. فشار و لابی بی‌وقفه نهاد منتسب به بخش خصوصی بانمایندگان ملت نشان از عمق تأثیر این طرح بر قلب سوداگری دارد

مالیات بر عایدی سرمایه را برای رفع ایرادات مدنظر شورای نگهبان در صف دستورات صحن علنی قرار نداده است و سرنوشت این طرح نامعلوم شده است؟

با وجود اینکه در این طرح تلاش شده که بستر اجرایی مناسبی برای اجرای طرح مالیات بر عایدی سرمایه طراحی و فراهم شود فشار برخی ذینفعان برای دریافت معافیت یا از دستور کار خارج شدن طرح کماکان ادامه دارد. فشار و لابی بی‌وقفه نهاد منتسب به بخش خصوصی با نمایندگان ملت نشان از عمق تأثیر این طرح بر قلب سوداگری دارد. زیرا که بر اساس این طرح اکثر جامعه که رفتار سوداگرانه ندارند، مشمول این مالیات نمی‌شوند و فقط درصد کمی از جامعه که سوداگر محسوب می‌شوند مشمول این مالیات می‌شوند.

خواسته اکثریت نخبگان اقتصادی، پیاده‌سازی مالیات بر عایدی سرمایه برای رفع اثرات سوء سوداگری در اقتصاد کشور است. مجلس شورای اسلامی باید پاسخگوی این تأخیر ۴ ساله باشد و این طرح بسیار مهم را تا قبل از پایان مجلس به تصویب نهایی برساند؛ طرحی که مجالس قبلی در تصویب ناکام ماندند و لابی ذینفعان نقش پررنگی در این ناکامی داشته است. این طرح با تبدیل شدن به قانون، دست دولت را برای انجام اصلاحات اقتصادی و تنظیم رفتار سوداگرانه در اقتصاد بازمی‌کند و در شناسایی فرار مالیاتی تأثیر قابل توجهی خواهد داشت.

«ایران اقتصادی» علل تأخیر در تصویب نهایی لایحه مالیات بر عایدی سرمایه در مجلس را بررسی کرد

لابی‌های سنگین برای تصویب نشدن مالیات بر سوداگری در مجلس

گفت‌وگو

زینب صفری

خبرنگار

نیز به دلیل اتمام دوره مجلس کان لم یکن تلقی شد.

● آیا مخالفت یا سنگ اندازی در مسیر تصویب و اجرا این طرح شده است؟

با شروع مجلس یازدهم بار دیگر طرح مالیات بر عایدی سرمایه در خرداد ماه ۱۳۹۹ مطرح شد. این طرح پس از جلسات متعدد کارشناسی در کمیته‌های تخصصی مجلس و کمیسیون اقتصادی در دی ماه ۱۳۹۹ تصویب شد و در صف بررسی صحن علنی قرار گرفت. کلیات این طرح در ۵ خرداد ماه ۱۴۰۰ در صحن علنی مجلس تصویب شد. اما فشار ذینفعان به کمیسیون اقتصادی مجلس باعث شد جزئیات طرح برای بررسی در دستور صحن علنی با چالش‌های فراوانی روبه‌رو شود و دولت مجبور به درخواست ویژه برای تصویب آن طرح شود به نحوی که یکبار دکتر صالح آبادی رئیس محترم وقت بانک مرکزی در مجلس خواستار بررسی و تصویب هر چه سریع‌تر این طرح شد و یکبار دیگر دکتر خاندوزی وزیر محترم اقتصاد و دارایی در نامه‌ای به رئیس محترم مجلس خواستار تسریع در تصویب این طرح شد تا نهایتاً در ماه‌های پایانی سال ۱۴۰۱ جزئیات آن پس از کش و قوس فراوان به تصویب رسید و برای شورای محترم نگهبان ارسال شد.

شورای نگهبان در خرداد ۱۴۰۲ طرح مالیات بر عایدی سرمایه را برای رفع ایرادات به مجلس بازگردانده است اما از آن زمان تاکنون مجلس یازدهم حتی یکبار هم بررسی طرح

تولید فراهم می‌کند. نقش مالیات بر عایدی سرمایه در این میان بیش از آن که نقش درآمدی باشد، نقش تنظیمی و اصلاحی است.

این پایه مالیاتی حتی بر نظام پولی و بانکی نیز تأثیر ویژه دارد. به گونه‌ای که با از صفره انداختن فعالیت‌های غیرمولد، عطش تسهیلات گیرندگان و نظام بانکی را به عنوان بازیگران فعال و دارای نقدینگی در عرصه اقتصاد به حوزه فعالیت‌های غیرمولد از بین می‌برد. لذا خلق پول بی‌ضابطه و بدون رشد تولید بدون توجه و هزینه‌دار می‌شود. اتفاق ناگواری که در دهه ۹۰ در اقتصاد ایران با رشد بیش از ۱۰ برابری نقدینگی و رشد متوسط صفر درصد اقتصادی، رقم خورده است در پی نبود ابزارهای تنظیم‌گرانه‌ای مانند مالیات بر عایدی سرمایه بوده است.

● مجلس حمایت کافی از طرح مالیات بر عایدی املاک داشت؟

مجددا طرح قانونی مالیات بر عایدی سرمایه در حوزه املاک در تیرماه ۱۳۹۷ توسط نمایندگان مجلس شورای اسلامی با بیش از ۱۰۰ امضا ارائه شد تا در صورت تصویب به عنوان ماده ۶۰ به قانون مالیات‌های مستقیم الحاق شود. این طرح در کمیسیون اقتصادی مجلس بررسی و در آبان ماه ۱۳۹۷ با کلیات آن موافقت شد؛ اما در جریان بررسی جزئیات، طرح مذکور به دلیل وعده دولت جهت ارائه لایحه‌ای جامع در آینده نزدیک، متوقف گردید. اما این لایحه تا پایان دولت قبلی ارائه نشد و طرح مذکور

بررسی بیشتر به کمیسیون اقتصادی بازگردانده شد. طرح مالیات بر عایدی سرمایه، یکی از خواسته‌های اصلی کارشناسان برای سامان دادن به مسأله سوداگری و بازارهای نامولد رقیب تولید است. این طرح به دنبال مبارزه با سوداگری، عدالت مالیاتی و رونق تولید است که دارایی‌های املاک، وسایل نقلیه، طلا و سکه و انواع ارزهای خارجی را شامل می‌شود. این طرح پیشینه‌ای نسبتاً طولانی در نظام سیاستگذاری و قانونگذاری ایران دارد.

● تأثیر سوداگری در اقتصاد چیست؟

رفتار غیرطبیعی در بازار کالاها خصوصاً آلاهای اساسی مانند مسکن در همه جای جهان مذموم است و با شدیدترین برخوردها مواجه می‌شود. تقاضای غیرمصرفی و بازدهی بسیار زیاد در بازار دارایی‌ها تبعاتی را در پی دارد که باعث افزایش فاصله طبقاتی، بی‌انگیزی تولیدکنندگان و رفتار نامتعارف بانک‌ها برای تسهیلات دهی و خلق پول می‌شود.

اتخاذ رفتار سوداگرانه توسط افراد نقش اساسی در افزایش جهشی قیمت اقلام در بازه‌های زمانی مختلف داشته است. سفته بازی در بازارهایی مانند مسکن، زمین، خودرو، طلا و ارز، قیمت این اقلام را افزایش داده و تأمین نیاز مصرفی مردم را با مشکل مواجه می‌کند. مالیات بر عایدی سرمایه مهم‌ترین ابزاری است که در خدمت تولید آمده و با افزایش هزینه نگهداری دارایی‌های غیرمولد شرایط را برای هدایت نقدینگی به سمت

یکی از ابزارهای رایج و کارا برای کنترل سوداگری و کاهش نوسانات قیمتی در کشورهای توسعه یافته، دریافت مالیات بر عایدی سرمایه است.

این نوع مالیات در جهت تخصیص بهینه منابع عمل می‌کند. هدف اصلی دریافت مالیات بر عایدی سرمایه، کسب درآمد برای دولت نیست، بلکه این نوع مالیات با از صفره انداختن فعالیت‌های غیرمولد و سوداگرانه، مسیر را برای تقویت و رونق فعالیت‌های مولد هموار می‌کند.

با وجود این شناسایی تأثیرات و پیش‌بینی از روند مؤلفه‌های مهم اقتصادی پس از اعمال مالیات بر عایدی سرمایه ضروری است. مهم‌ترین پیامد مالیات بر عایدی

سرمایه هدایت و تخصیص بهینه منابع است. این نوع مالیات با کاهش ریسک قیمتی در بازار علاوه بر ثبات بخشی به بازارها و کم‌رنگ کردن فعالیت‌های غیرمولد و سوداگرانه، موجب بهبود محیط کسب و کار می‌شود. رشد سرمایه‌گذاری و پیشرفت مؤثر اقتصادی در سایه تقویت تولید و هدایت منابع مالی اتفاق می‌افتد. به همین دلیل خبرنگار ایران اقتصادی به سراغ علی ملک‌زاده، کارشناس اقتصادی رفته تا در خصوص آخرین وضعیت تصویب و اجرای طرح مالیات بر عایدی سرمایه جویا شود.

برش

اینکه می‌گویند پیشینه مالیات بر عایدی سرمایه به قبل از انقلاب برمی‌گردد، درست است؟

در حال حاضر در ایران قانون جداگانه‌ای در مورد مالیات بر عایدی سرمایه، بویژه در بخش مسکن، وجود ندارد. اما این پایه مالیاتی و موارد مشابه با آن، سابقه قانونی با بررسی داشته است.

سابقه قانونی مالیات بر عایدی سرمایه به قبل از انقلاب برمی‌گردد. در ماده ۲۳ از بخش درآمد املاک در قانون مالیات‌های مستقیم مصوب سال ۱۳۴۵، تفاوت قیمت خرید و فروش ملک به عنوان یک نوع درآمد و عایدی محسوب و مشمول مالیات شده بود. پس از این قانون و تغییرات آن، وجود چنین پایه مالیاتی در قوانین سابقه نداشته است؛ البته در مواردی مورد بررسی قرار گرفته است. در سال ۱۳۶۶ قانون مالیات‌های مستقیم دستخوش تغییراتی شد. در فصل مالیات سالانه املاک و ذیل باب مالیات بر دارایی‌ها در قانون مذکور، مالیاتی شبیه به مالیات بر عایدی سرمایه برای بخش املاک تعبیه شد. این ماده در سال ۱۳۷۱ از قانون حذف شد و در سال ۱۳۸۰ تمامی مواد مشابه مالیات بر عایدی سرمایه و مربوط به مالیات املاک حذف شد. در خرداد سال ۱۳۸۸ مصوبه دولت برای اخذ مالیات از بخش لابی مسکن کشور ابلاغ شد اما مصوبه مذکور بر اساس نامه رئیس مجلس شورای اسلامی، لغو گردید. در ادامه در سال ۱۳۹۱ وزارت امور اقتصادی و دارایی طی لایحه اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم، مالیات بر عایدی سرمایه را به مجلس ارائه داد. این لایحه در سال ۱۳۹۳ در صحن علنی مجلس شورای اسلامی مطرح شد اما مورد تأیید قرار نگرفت و با نامه وزیر وقت راه و شهرسازی و صحنه‌گردانی رئیس وقت مجلس، بند مربوطه حذف شد.

